

La Esperantisto.

Zeitschrift für die Freunde der Esperantosprache. | Gazeto por la amikoj de la lingvo Esperanto.

Eldonata unu fojon en la monato de L. Zamenhof.

Kosto por $\frac{1}{2}$ jaro (kune kun poŝta transsendo) 2 markoj 30 pfenigoj. (Por Rusujo — 1 rublo, por ĉiuj ceteraj landoj — 3 frankoj.) Anstataŭ mono oni povas sendi signojn de poŝto (de ĉia lando), sed en tia okazo oni devas sendi per 20% pli multe ol la kosto nominala. Anoneoj po 1 marko por $\frac{1}{32}$ de la paĝo.

Ĉio tuŝanta la gazeton „La Esperantisto“ (kiel ekzemple leteroj, artikoloj, pago por la abonado k. c.) devas esti sendata al L. Zamenhof. (Adreso: Dr. L. Zamenhof à Varsovie, Russie).

Oni povas aboni ankaŭ en la librejo de Heerdegen-Barbeck en Nurnbergo.

No. 11—12.

Nurnbergo, Novembro-December 1891.

Jaro II.

Kun la nuna numero mi devas por kelka tempo interrompi mian laboradon en nia afero. Ne el manko de bona volo, ne el laciĝo mi tion ĉi faras; la afero estas al mi tro kara, por ke mi povu iam memvole forlasi ĝin eĉ por unu tago. Sed bedaŭrinde homo dependas de cirkonstancoj; ekzistas cirkonstancoj, kontraŭ kiuj la plej bona volo povas batali nur ĝis certa limo, ĝis venas momento de absoluta neebleco.

Miaj projektoj en la NN-oj 8 kaj 9 de nia gazeto trovis varman aprobonde miaj amikoj; mendoj por „Akcioj“ kaj „Kartoj Fondantaj“ venas kune kun kuragiĝaj amikaj leteroj. Ankoraŭ kelkaj monatoj — kaj eble la nombro estos plena kaj la regula irado de nia afero estos certigita. Sed la cirkonstancoj, longe per forto repelataj kaj retenataj, fariĝis fine tiel premantaj, ke mi pli atendi ne povas; ili min tial devigas demeti de mi por kelka tempo la kondukadon kaj eĉ la simplan laboradon en nia afero, ĝis mia situacio ŝanĝiĝos kaj ĝis mi denove, kun duobligita energio, povos rekomenci la laboron en la afero, kiu estas a tuta celo de mia vivo.

Nia afero havas jam amikojn sufiĉe spertajn kaj sufiĉe laboremajn. Tial mi esperas, ke mia kelktempa foriĝo ne estos sentebla kaj alportos nenian malutilon al nia afero. Mi esperas, ke la amikoj energie daŭrigos la karan aferon, kiun ni kune komencis, kaj kiu pli aŭ malpli frue venkos, sendube venkos, se eĉ tiu aŭ alia aparta batalanto falos en la malfacila batalo. Personoj povas fali, se iliaj piedoj el viando kaj ostoj perdas la forton; sed la ideo neniam falos, kaj kie falis unu batalanto, pli aŭ malpli frue sin trovos dek aliaj, pli fortaj kaj pli lertaj.

Mi faris ĉion, kion mi povis, mi tenis min tiel longe, kiel mi povis, kaj nun mi devas foriĝi kaj peni refortigi miajn piedojn, kiuj rifuzas pli min porti. Pasos kelka tempo, miaj vuudoj saniĝos, kaj tiam, amikoj, Vi denove min vidus inter Vi, en la vico de la plej energiaj batalantoj. Mi esperas, ke mia foresto ne longe daŭros. Dume mi daŭrigas kaj daŭrigos la akceptadon de subskriboj por „Kartoj Fondantaj“ kaj petas la amikojn ne forgesi pri tio ĉi. Kiam la necesa nombro de la Kartoj estos atingita, tiam, se la amikoj ĝin trovos utila, mi povos mallongigi mian foreston kaj rekomenci mian laboron multe pli frue ol mi esperas.

Pri la plua maniero de laborado la amikoj kaj la kluboj korespondados kaj konsiliĝados inter si. Nur unu peton mi havas al la amikoj: laboru en konsento kaj helpu unu al la alia. Se tio ĉi aŭ alia al Vi ne plaĉos, ne kontentigu Vin per simpla mallaŭdado (ĉar mallaŭdi aliajn estas

tre facile), sed penu Vi mem fari pli bone. La malbonaĵo elpuŝu ne per disputoj, sed per plibonaĵo.

Al ĉiuj amikoj de nia afero mi sendas plej koran saluton.

L. Zamenhof.

P. S. Mi estos tre danka al la amikoj, se ili daŭrigados skribi al mi pri ĉio tuŝanta nian aferon kaj se ĉiuj nove venontaj amikoj de nia afero sendos al mi sian nomon kaj adreson; sed oni ne ofendiĝu, se mi de mia flanko kredeble devos lasi la plej grandan parton de leteroj sen respondo. Kiel ajn mi estos, mi petas ĉiam adresi la leterojn al Dr. L. Zamenhof en Varsovio.

L. Z.

Printempo venos.

Se la naturo rigidigas
De prem' de l' vintro frostiganta,
Se tute per la neĝ' kovriĝas
Je longe tero ekdormanta,
Amiko kara! vi ne ploru:
Printempo venos kaj somero,
Ke la naturo ree floru,
Ke verdu, reviviĝu tero.

A. Naumann.

Mi amis Vin.

Mi amis Vin! Senkore Vi ne vidis
Varmegan, puran mian amon.
Konfesis mi — sed tiam Vi nur ridis
De l' am' unua koran flamon!

Kaj longe mi suferis . . . Vin, amita,
Mi ne forgesis; sed en koro
La flama amo estas estingita,
P'ri ĝi nur restis rememoro.

Sed kial Vi, mi petas al ni diri,
Pasintan en mi amon movas?
Por nove ridi? koron mian ŝiri?
Ne, mi suferi pli ne povas!

Ne povas mi . . . ĉar multe mi suferis;
Kor' malvarmiĝis de l' doloro;
Ĉar ami mi jam tute malesperis,
Ĉar kredi Vin ne povas koro.

A. Naumann.

Novajoj.

Por la celoj de nia afero ni ricevis: de s-rino Ia Nik. Kravcova el Bogučar — 2 rublojn; de s-ro A. Grünfeld el Kiŝinev — 30 kop.

En la lasta tempo la sekvantaj gazetoj parolis pri nia afero: „Russkaja Ĵiznj“ No. 256 (pri la unua kunveno de la societo „Espero“ kaj pri la historio kaj nuna stato de nia afero); „Russkij Listok“ No. 267 (pri la broŝuro de Kravcov); „Odesskija Novosti“ No. 2077 (vasta artikolo pri nia afero, de N. B.); „Vart Land“ No. 242 (granda artikolo pri nia afero, de E. R-g, kune kun la versaĵo „En la mondon venis nova sento“ kaj kun ĝia sveda traduko); „Dagens Nyheter“ Nr. 8156 (tio sama); „Stockholms Dagblad“ Nr. 297 (tio sama); „Nya Pressen“ Nr. 293 (artikolo pri nia afero). — Al sinjoroj Haller, Grünfeld, Dombrovski, Borovko, K. Portnov, Lundström kaj Nordensvan, kiuj alsendis al ni la diritajn gazetojn, ni esprimas nian koran dankon.

Sinjoro A. Roŝćakovski el Riga preparis kaj intencas baldaŭ eldoni en la lingvo rusa verketon „Kalendaro Esperanto por la jaro 1892“. Ekster la parto pure kalendara, tiu ĉi verketo enhavas plenan lernolibron de nia lingvo kun 2 vortaroj.

La societo „Espero“ en S. Peterburgo ricevis de la urbestro permeson por siaj kunvenoj; la societo komencis ankaŭ penadon por ricevi oficialan permeson de la ministro de l' internaĵo; ankoraŭ en tiu ĉi monato la societo intencas prezenti al la ministro sian Regularon.

En la societo „Mercur“ en Nurnbergo rekomenciĝis la senpaga instruado de nia lingvo. Por la membroj de la klubo, kiel ankaŭ por gastoj, en la salono de la klubo estas aranĝita ankaŭ elmeto de multaj leteroj en Esperanto, ricevitaj el diversaj landoj de la mondo, ankaŭ de diversaj verkoj en aŭ pri Esperanto kaj de diversaj gazetoj kun artikoloj pri nia afero.

Sinjoro R. Geoghegan pretigis kaj alsendis al ni la manuskripton de poŝa lernolibro kun 2 vortaroj, kiun li ellaboris analogie je la verkoj No. 41 kaj 43 en lingvo angla.

Sinjoro L. de Beaufront finis kaj alsendis al ni la manuskripton de la poŝa lernolibro kun 2 vortaroj por Francioj; ekster la teksto analogia je la verkoj No. 41 kaj 43, la verko enhavas ankoraŭ diversajn bonajn aldonojn kaj klarigojn.

En la lasta minuto ni ricevis unu sciigon, kiun ni kun ĝojo komunikas al niaj legantoj: dank' al la helpo de nun el niaj amikoj la estonteco de nia afero estas nun tute certigita. Pli detale ni rakontos la aferon en la plej proksima numero de la „Esperantisto“, kiu eliros en la monato Marto. Komencante de Marto 1892 nia gazeto jam elirados nun regule kaj sen interrompo.

L. Zamenhof.

La batalo de l' vivo.

Rakonto de Charles Dickens.

(Fino.)

„Jes, efektive!“ ekkriis Clemency. „Tio ĉi estis ti bone de via flanko, Ben.“

„Ne, ne, ne,“ respondis Ben kun memkonscia modesteco. „Ne estas inde paroli pri tiu ĉi bagatelo.“

„Ho jes, Ben,“ diris lia edzino kun koreco; „mi fortion ĉi ŝatas kaj estas al vi tre danka. Ha! — ŝi denovrigardis la folion — kiam oni sciigis, ke ŝi forkuris kaj estis ekster danĝero, la aminda knabino, tiam mi ne povis mi deteni — pro ŝi kaj pro la fratino kaj la patro — dirkion mi sciis, ne vere?“

„Jes, vi ĝin rakontis,“ rimarkis ŝia edzo.

„Kaj doktoro Jeddler,“ daŭrigis Clemency, metante sian tason sur la tablon kaj medite rigardante la folion „en sia kolero kaj ĉagreno forpelis min el la domo! Kio mi ĝojas, ke mi tiam diris nenian malbonan vorton kaj forportis kun mi nenian malbonan penson kontraŭ li; ĉar poste ĝin sincere pentis. Kiel ofte li tie ĉi sidadis kaj ripetadis al mi, ke li ĝin bedaŭras! — La lastan fojon ankoraŭ hieraŭ, kiam vi ne estis en la domo. Kiel ofte li tie ĉi sidadis kaj tutajn horojn paroladis pri tio kaj alia, kvazaŭ ĝi lin interesus! — sed propre nur pro la malnova tempo kaj ĉar li sciis, ke ŝi min amis, Ben!“

„Mia Dio, kiel vi venis al tiu konvinko, Clemency? — demandis ŝia edzo, tute mirigite, ke ŝi klare komprenis verajon, kiu en lia filozofanta spirito nur naskiĝadis ankoraŭ.“

„Mi tion ĉi ne scias,“ diris Clemency kaj blovis sian teon, por ĝin iom malvarmigi. „Dio! mi ne povus tion ĉi diri, se oni eĉ metus por tio ĉi rekompencan de cent funtoj.“

Li kredeble ankoraŭ plu daŭrigis siajn metafizikajn konsideradojn, se ŝi ne rimarkus post li apud la pordo substancian fakton en formo de unu sinjoro en funebro kaj en vestaĵo de rajdo. Ŝajnis, ke li aŭskultas ilian paroladon kaj tute ne volas ilin interrompi.

Clemency rapide leviĝis. Ankaŭ sinjoro Britain faris tion saman kaj salutis la gaston. „Ĉu Vi volas esti bona supreniri, sinjoro? Estas tre bela ĉambro supre, sinjoro.“

„Mi dankas,“ diris la fremdulo kaj atente observis sinjorinon Britain. „Ĉu estas permesite eniri tien ĉi?“

„Ho, se plaĉas al Vi,“ respondis Clemency kaj malfermis la bufedan ĉambron. „Kion Vi ordonas, sinjoro?“

Li ekvidis la folion kaj legis ĝin nun.

„Tre bela peco da tero, sinjoro,“ rimarkis sinjoro Britain.

Li ne respondis, sed turnis sin, kiam li finis la legadon, kaj rigardadis Clemency'n kun tiu sama esplora sciemeco kiel antaŭe. „Vi demandis,“ li diris, ne deturnante de ŝi la okulojn —

„Kion Vi deziras, sinjoro,“ respondis Clemency kaj ankaŭ kaŝite lin rigardadis.

„Se Vi volas doni al mi gluton da elo,“ li diris, alirante al unu tablo apud la fenestro, „kaj volos ĝin alporti tien ĉi, ne malhelpante al Vi al Via teo, mi estos al Vi tre danka.“

Ne farante pli ceremoniojn, li sidigis kaj rigardis sur la kampon. Li estis homo en la floro de la jaroj, bone kaj forte konstruita. Lian vizaĝon, brunigitan de la suno, ombris mallumaj haroj kaj li portis lipharojn. Kiam oni alportis al li lian bieron, li enverŝis al si unu glason kaj afable trinkis pro la sano de la domo; kiam li ree metis la glason sur la tablon, li aldonis:

„Nova domo, ne vere?“

„Ne tre nova, sinjoro,“ respondis sinjoro Britain.

„Havas la aĝon de kvin ĝis ses jaroj,“ diris Clemency, tre klare akcentante la vortojn.

„Mi pensis antaŭe, kiam mi eniris, ke mi aŭdas la nomon de doktoro Jeddler,“ demandis la fremdulo. „Tiu ĉi folio rememorigas min pri li; ĉar mi okaze scias ion de la historio per la famo kaj per certaj ligitajoj. — Ĉu la maljunulo ankoraŭ vivas?“

„Ho jes, sinjoro,“ diris Clemency.

„Ĉu li forte ŝanĝiĝis?“

„De kiam, sinjoro?“ respondis Clemency kun aparta akcento.

„De la tago, kiam lia filino lin forlasis.“

„Jes! De tiu tago li ŝanĝiĝis,“ diris Clemency. „Li fariĝis maljuna kaj griza kaj tute jam ne estas tiu sama homo; sed mi pensas, ke li nun estas konsolita. Li de tiam paciĝis kun sia fratino kaj ofte ŝin vizitas. Tio ĉi tuj bone faris al li. En la komenco li estis tre suferanta, kaj la koro sangis, kiam oni lin vidis vagantan kaj insultantan la mondon; sed post unu aŭ du jaroj li fariĝis tute alia kaj pli bona, kaj tiam li komencis volonte paroladi pri sia perdita filino kaj laŭdadi ŝin kaj ankaŭ la mondon! Kaj li neniam laciĝadis, kun larmoj parolante, kiel bela kaj bona ŝi estis. Li pardonis al ŝi. Tio ĉi estis ĉirkaŭ la tempo de la edziniĝo de fraŭlino Grace. Vi memoras ankoraŭ, Britain?“

Sinjoro Britain memoris la aferon ankoraŭ tre bone.

„La fratino sekve estas edzinigita,“ rimarkis la fremdulo. Li momenton silentis kaj poste demandis: „Je kiu?“

Clemency el surprizo pro tiu ĉi demando preskaŭ renversis la pleton de teo.

„Ĉu Vi neniam aŭdis pri tio ĉi?“ ŝi diris.

„Neniam, sed mi volus ĝin scii,“ li respondis kaj enversis al si novan glason, kiun li metis al la lipoj.

„Ho, tio ĉi estus longa historio, se oni volus ĝin orde rakonti,“ diris Clemency kaj metis sian mentonon en sian maldekstran manon, dum ŝi la maldekstran kubuton apogis sur la duan manon kaj balancante la kapon reregardis en la pasintajn jarojn, kiel oni rigardas sur fajron. „Ĝi estus longa historio.“

„Sed mallonge rakontite?“ diris la fremdulo.

„Mallonge rakontite,“ ripetis Clemency en tiu sama medita tono kaj ŝajne tute ne zorgante pri li kaj ne sciante, ke ŝi havas aŭskultantojn, „kion oni povus tie ĉi diri? Ke ili kune malĝojis, rememoradis ŝin kiel mortintan; ke ili tenis ŝin en ama rememoro, faradis al ŝi neniamn riproĉojn kaj trovadis senkulpigojn por ŝi? Tion ĉi ĉiu scias. Mi almenaŭ tion ĉi scias, neniu scias tion ĉi pli bone!“ aldonis Clemency, viŝante al si la okulojn per la mano.

„Kaj tiel,“ helpis la fremdulo —

„Kaj tiel,“ diris Clemency, meĥanike ripetante liajn vortojn kaj ne ŝanĝante sian pozicion kaj manieron de parolado, „Tiel ili fine fariĝis edzo kaj edzino. Hi estis edzigitaj en la tago de ŝia naskiĝo — la tago morgaŭ revenos — tre mallaŭte, sed kontente kaj feliĉe. Sinjoro Alfred diris unu vesperon, kiam ili promenadis en la frukta ĝardeno: „Grace, ĉu fari nian edziĝon en la tago de naskiĝo de Marion? Kaj tiel fariĝis.“

„Kaj ili vivas feliĉe unu kun la alia?“ demandis la fremdulo.

„Jes“, diris Clemency. „Neniam geedzaj vivis pli feliĉe. Ili havas nenian malĝojon ekster tiu.“

Ŝi levis la kapon, kvazaŭ ŝi subite ekkonscius sub, kiaj cirkonstancoj ŝi revokas tiujn ĉi okazojn en sian memoron, kaj ĵetis rapidan rigardon sur la fremdulon. Rimarkinte, ke lia vizaĝo estas turnita al la fenestro, kiel se li estus profundigita en la observadon de la kampo, ŝi faris al sia edzo rapidajn signojn, montris la algluitan folion kaj movis la buŝon,

kvazaŭ ŝi kun granda intereso ripetadus al li ian vorton aŭ frazon. Ĉar ŝi eldonis nenian sonon kaj ŝiaj mutaj gestoj estis kiel ordinare tre strangaj, tial tiu ĉi nekomprenebla sintenado alkondukis sinjoron Britain al ekstrema malespero. Li elmetadis siajn okulojn jen sur la tablon, jen la fremdulon, la arĝentajn kulerojn, sian edzinon — sekvadis ŝiajn gestojn kun plej granda senhelpeco — demandadis ŝinen tiu sama lingvo, ĉu lia propaĵo aŭ li mem estas en danĝero — respondadis ŝiajn signojn per aliaj signoj, kiuj esprimadis lian absolutan nekomprenadon kaj timon — observadis la movadon de ŝiaj lipoj — divenadis per duonvoĉo „lakto kaj akvo“, „ŝanĝo de la monato“, „muso kaj nukso“ kaj tamen nenion povis atingi.

Clemency fine ĉesigis sian senesperan penadon, iom post iom alŝovis sian seĝon pli proksime al la fremdulo kaj observadis lin akre per ŝajne mallevitaj okuloj, atendante novan demandon. Ŝi ne longe devis atendi, ĉar li baldaŭ komencis denove.

„Kaj kia estas la plua sorto de la filino, kiu lin forlasis? mi pensas, ke vi scias ĝin?“

Clemency balancis la kapon. „Mi aŭdis,“ ŝi diris, „ke doktoro Jeddler, kiel ŝajnas, pli scias ol kiom li montras. Sinjorino Grace ricevis de ŝi leterojn, en kiuj ŝi skribas, ke ŝi bone fartas kaj ke la edziniĝo de tiu kun sinjoro Alfred faris ŝin feliĉa; kaj ŝi ankaŭ de si reskribis leterojn. Sed super ŝia vivo kaj sorto sin' portas la sekreto, kiu ĝis nun ne estas klarigita kaj kiun —“

Sia voĉo fariĝis ŝanceliĝa kaj ŝi haltis.

„Kaj kiun —“ ripetis la fremdulo.

„Kiun nur unu sola persono povus ankoraŭ klarigi,“ diris Clemency, malfacile spirante.

„Kaj kiu estas tiu persono?“ demandis la fremdulo.

„Sinjoro Michael Warden!“ respondis Clemency preskaŭ per krio kaj per tio sama montris al sia edzo, kion ŝi antaŭe volis lin rimarkigi, kaj al Michael Warden, ke li estas rekonita.

„Vi min konas ankoraŭ, sinjoro,“ diris Clemency, tremante de ekscititeco. „Mi ĝin vidis! Vi min konas ankoraŭ de tiu nokto en la ĝardeno. Mi estis apud ŝi!“

„Jes, mi ĝin scias,“ li diris.

„Jes, sinjoro,“ respondis Clemency. „Jes, certe. Tio ĉi estas mia edzo, sinjoro. Ben, kara Ben, kuru al sinjorino Grace — kuru al sinjoro Alfred — kuru al kiu vi volas, Ben! Alkonduku iun, tuj!“

„Restu!“ diris Michael Warden kaj trankvile stariĝis inter la pordo kaj Britain. „Kion Vi volas fari?“

„Sciigu ilin, ke Vi tie ĉi estas, sinjoro,“ petis Clemency kaj kunebatis la manojn, tute ekster si de ekscititeco. „Sciigu ilin, ke de Viaj lipoj ili povas pli multe aŭdi pri ŝi; ke ŝi ne tute estas perdita por ili, sed ke ŝi denove revenos, por sian patron kaj sian fratinton — kaj ankaŭ sian malnovan servantinton, mi —“ ŝi batis sin per ambaŭ manoj sur la bruston — „ĝojigi per la vido de ŝia aminda vizaĝo. Kuru, Ben, kuru!“ Kaj ĉiam ankoraŭ ŝi puŝis lin al la pordo, kaj ĉiam ankoraŭ sinjoro Warden staris antaŭ la pordo kaj ne lasis lin iri, ne kun kolera, sed kun malĝoja mieno.

„Aŭ eble,“ diris Clemency kaj ekscitite sin alkroĉis al la mantelo de sinjoro Warden, „eble ŝi nun estas tie ĉi; eble ŝi estas tre proksime. Jes, mi vidas laŭ Via vizaĝo, ke ŝi certe estas tie ĉi. Mi petas Vin, sinjoro, lasu min al ŝi. Mi vartadis ŝin, kiam ŝi estis ankoraŭ tre malgranda infano. Antaŭ miaj okuloj ŝi elkreskis, kiel la fiero de tiu ĉi loko. Mi konis ŝin, kiam ŝi estis la fianĉino de sinjoro Alfred. Mi provis ŝin deteni, kiam Vi ŝin forlogis. Mi scias, kia estis ŝia patra domo, kiam ŝi estis ankoraŭ ĝia animo, kaj kiel alia ĝi fariĝis de la tempo, kiam ŝi forkuris. Mi petas Vin, sinjoro, lasu min al ŝi!“

Li rigardis ŝin kompatante kaj mirante, sed faris nenian konsentan geston.

„Mi ne pensas, ke ŝi povus scii,“ daŭrigis Clemency, „kiel sincere ili pardonis al ŝi; kiel forte ili ŝin amas; kia ĝojo estus por ili vidi ŝin ankoraŭ unu fojon. Ŝi eble timas reveni hejmen. Mi eble povas ŝin kuraĝigi, kiam ŝi min vidos. Nur diru al mi, sinjoro Warden, ĉu Vi ŝin alkondukis?“

„Ne,“ li diris, balancante la kapon.

Tiu ĉi respondo, lia konduto, liaj funebraj vestoj, lia mallaŭta retiro, la sciigita intenco forveturi en la eksterlandon ĉion klarigis. Marion pli ne vivis.

Li ne kontraŭparolis al ŝi, jes, ŝi ne vivas! Clemency sidigis, metis la vizaĝon sur la tablon kaj maldolĉe ploris.

En tiu ĉi minuto unu maljuna, griza sinjoro enkuris tute senŝpire, kaj laŭ lia sufokiĝanta voĉo oni apenaŭ povus rekoni en li sinjoron Snitchey.

„Mia Dio, sinjoro Warden!“ diris la advokato kaj tiris lin flanken, „kia vento —“ li estis tiel laca, ke li devis halti kaj nur post kelkaj minutoj povis fini — „alportis Vin tien ĉi?“

„Malbona, mi timas,“ li respondis. „Se Vi povus aŭdi, kio tie ĉi antaŭ momento sin agis — kiel mi devas fari neeblan — kiel mi alportas kun mi konfuzon kaj malĝojon!“

„Mi povas ĉion prezenti al mi. Sed kial Vi iris ĝuste tien ĉi?“ diris Snitchey.

„Kial mi ne devis? Kiel mi povis scii, kiu tie ĉi estas mastro? Sendinte mian servanton al Vi, mi tien ĉi eniris, ĉar la domo estis por mi nova; kaj mi havas naturan intereson por ĉio nova kaj malnova en tiu ĉi malnova ĉirkaŭaĵo kaj ekster tio mi volis antaŭ la urbo antaŭe renkontiĝi kun Vi. Mi volis scii, kion la homoj parolas pri mi. Mi vidas ĝin laŭ Via konduto, ke Vi povas tion ĉi diri al mi. Se ne estus Via malbenita singardeco, mi jam longe povus ĉion scii.“

„Nia singardeco!“ diris la advokato. „Parolante al Vi en la nomo de mi mem kaj de Craggs — benita memoro —“ li rigardis la krepon sur sia ĉapelo kaj balancis la kapon — „sinjoro Warden, kiel Vi povas prudente nin kulpigi? Ni konsentis inter ni neniam tuŝi pli tiun ĉi objekton, ĉar ĝi ne estis afero, en kiun povus sin miksi tiaj seriozaj kaj solidaj homoj, kiel ni (mi ripetas Vian tiaman esprimon). Nia singardeco! dum sinjoro Craggs deiris en sian estimatan tombon en la plena kredo —“

„Mi donis solenan promeson, ke mi silentos, ĝis mi revenos, kiam ajn tio ĉi fariĝos,“ interrompis lin sinjoro Warden, „kaj mi tenis mian promeson.“

„Bone, sinjoro, kaj mi ripetas, ni ankaŭ devis silenti Al tio ĉi nin devigis nia ŝuldo kontraŭ ni mem kaj ankaŭ kontraŭ diversaj klientoj, inter kiuj ankaŭ Vi estis. Ne konvenis al ni demandi Vin pri tia delikata afero; mi havis mian suspekton, sinjoro; sed nur de ses monatoj mi scias la veron.“

„Per kiu?“ demandis la kliento.

„Per doktoro Jeddler mem, sinjoro, kiu el sia propra iniciativo donis al mi sian konfidon. Li, kaj nur li, sciis la tutan veron de kelkaj jaroj.“

„Kaj Vi ĝin ankaŭ scias?“ diris la kliento.

„Jes, sinjoro!“ respondis Snitchey, „kaj mi ankaŭ havas kaŭzon kredi, ke ŝia fratino sciigos pri la vero morgaŭ vespere. Dume Vi espereble faros al mi la honoron esti gasto de mia domo, ĉar en Via oni Vin ne atendis. Tamen por eviti eblajn maloportunaĵojn en la okazo, se oni Vin rekonas — kvankam Vi tre ŝanĝiĝis — mi pensas, mi mem sur la strato preterirus, ne rekonante Vin — estas pli bone ke ni tie ĉi manĝu kaj iru en la urbon vespere. Oni manĝas tie ĉi tre bone, sinjoro Warden; cetere la domo apartenas al Vi. Mi kaj Craggs (benita memoro) ofte manĝadis tie ĉi kotleton kaj trovadis ĝin ĉiam bona. Sinjoro Craggs, sinjoro, diris Snitchey, por momento firme fermante la okulojn kaj

poste denove ilin malfermante, „tro frue estis elstrekita el la libro de la vivantoj.“

„La ĉielo pardonu al mi, ke mi ne esprimas al Vi mian kondolencon,“ respondis Michael Warden kaj tuŝis per la mano la frunton; „sed estas al mi kvazaŭ mi songus. Mi estas kvazaŭ en stato senkonscia. Sinjoro Craggs — jes — mi forte bedaŭras, ke ni perdis sinjoron Craggs.“ Sed li rigardis ĉe tiuj ĉi vortoj sur Clemency'n kaj ŝajnis, ke li simpatias kun Ben, kiu ŝin konsoladis.

„Sinjoro Craggs, sinjoro,“ rimarkis Snitchey, „trovis, kiel mi bedaŭrinde devas diri, ke la vivo ne estas tiel facile retenebla, kiel lia teorio al li diris, alie li estus ankoraŭ inter ni. Ĝi estas granda perdo por mi. Sinjoro Craggs estis mia dekstra mano, mia dekstra piedo, mia dekstra orelo, mia dekstra okulo. Sen li mi estas kiel paralizita. Li testamentis sian partoprenon en la negoco al sinjorino Craggs, al la plenumantoj de la testamento, administratoroj kaj kuratoroj. Lia nomo ankoraŭ nun staras sur la firmo. Ifoje mi provas, kiel infano, kredigi min mem, ke li ankoraŭ vivas. Mi ĉiam ankoraŭ diras: Snitchey por si kaj Craggs — mortinta, sinjoro — mortinta,“ diris la molkora advokato kaj elteris nazotukon el la poŝo.

Michael Warden, kiu ĉiam ankoraŭ observadis Clemency'n, turnis sin al Snitchey, kiam tiu ĉesis paroli, kaj murmuretis al li ion en la oreton.

„Ha, la malfeliĉa virino!“ diris Snitchey, balancante la kapon. „Jes, ŝi ĉiam estis tre alligita al Marion. Bela Marion! Malfeliĉa Marion! Nur kuraĝon, kara virino — Vi nun ja estas edzinigita, Clemency.“

Clemency nur ĝemis kaj balancis la kapon. „Nur paciencon ĝis morgaŭ, bonkore diris la advokato.

„La morgaŭ ne revivigas la mortintojn, sinjoro,“ diris Clemency plorante.

„Tion ĉi certe ne, alie ĝi sinjoron Craggs, benita memoro, farus denove viva,“ respondis la advokato. „Sed konsolon ĝi povas alporti. Paciencon ĝis morgaŭ.“

Clemency skuis la donitanalsi manon kaj promesis trankviliĝi; kaj Britain, kiu vidante sian malĝojigitan edzinon (estis kvazaŭ la negoco mallevis la kapon), tute perdis la kuraĝon, diris, ke tiel estas bone; kaj sinjoro Snitchey kaj Michael Warden iris supren kaj tie supre baldaŭ estis profundigitaj en tiel singarde kondukatan interparoladon, ke per la krakado de la teleroj kaj pladoj, la muĝado de la patoj, la skuigado de la kaseroloj, la monotona bruado de la rostponarda rado kaj per la aliaj preparadoj en la kuirejo al ilia tagmanĝo ne trafenetris eĉ unu vorteto.

La sekvanta tago estis bela kaj hela, kaj nenie la aŭtune kolorita ĉirkaŭaĵo montris sin pli bela, ol el la paca ĝardeno de la doktoro. La neĝo de multaj vintraj noktoj estis tie ĉi fluidiĝintaj, la velkintaj folioj de multaj someroj tie ĉi estis kraketiintaj de la tago, kiam ŝi forkuris. La laŭbo denove estis verda, la arboj jetadis belajn kaj tremantajn ombrojn sur la herbon, la teraĵo estis tiel gaje trankvila, kiel ĉiam; sed kie estis ŝi?

Netie ĉi. Netie. Ŝi estus nun tie ĉi tiel stranga vidaĵo kiel en la komenco la domo sen ŝi. Sed sur ŝia kutima loko sidis sinjorino, el kies koro ŝi neniam malaperis, en kies fidela memoro ŝi ankoraŭ vivis, neŝanĝita, en la plena brilo de sia juneco kaj beleco, en kies amo — kaj tio ĉi estis nun amo de patrino, ĉar kara malgranda filino ludis apud ŝi — ŝi havis nenian konkurantinon, nenian sekvantinon, kaj sur kies delikataj lipoj ŝia nomo nun sidis.

La spirito de la malaperinta fraŭlino estis videbla el tiuj ĉi okuloj de Grace, ŝia fratino, kiam ŝi kun sia edzo sidis en la ĝardeno en sia tago de edziĝo kaj en la tago de naskiĝo de Marion kaj de li.

Li ne fariĝis glora homo, ankaŭ ne riĉa; li ne forgesis la ĉirkaŭanojn kaj la amikojn de sia juneco; li plenumis nenian el la profetaĵoj de la doktoro. Sed en siaj kaŝitaj kaj bonfaraj vizitoj en malaltaj dometoj, en siaj maldormadoj kaj en sia ĉiutaga rimarkado de la multa belajo kaj bonaĵo, kiu floras sur la flankaj vojetoj de la vivo kaj ne estas dispremata de la peza piedo de la malriĉeco, li kun ĉiu jaro pli lernis kaj pruvis la verecon de sia malnova kredo. Lia maniero de vivado, kiel ajn mallauĉa kaj modesta ĝi estis, montris al li, kiel ofte ankoraŭ la homoj akceptas ĉe si anĝelojn, kiel en la tempo antikva, kaj kiel ofte la nenion prezentantaj figuroj, eĉ tiaj, kiuj ŝajnas al nia okulo ordinara kaj malbelaj kaj estas vestitaj en ĉifonoj, apud la lito sufera de la malsanulo montriĝas al ni en nova lumo kaj fariĝas helpemaj anĝeloj kun radia krono ĉirkaŭ la kapo.

Li eble pli bone plenumis sian homan difinon sur tiu ĉi malnova kampo de batalo, ol se li senlace laborus sur pli glora areno; kaj li estis feliĉa kun sia edzino Grace.

Kaj Marion? Ĉu li ŝin forgesis?

„La tempo rapide forflugis de tiu tempo, kara Grace.“ li diris — ili parolis pri tiu punkto; „kaj tamen ŝajnas, ke estas jam longe de tiu tempo. Ni kalkulas laŭ ŝanĝoj kaj okazigoj en ni, ne laŭ jaroj.“

„Sed ankaŭ jaroj pasis de la tago, kiam Marion nin forlasis,“ respondis Grace. „Ses fojojn, kara edzo, en kalkulante ankaŭ la hodiaŭan tagon, ni sidis tie ĉi en sia tago de naskiĝo kaj parolis pri ŝia tiel varmege sopirata kaj tiel longe prokrastata reveno. Kiam ĝi fine estos!“

Ŝia edzo rigardis ŝin atente, kiel la larmoj kolektiĝis en ŝiaj okuloj, kaj pli proksime altirante ŝin al si, li diris:

„Sed Marion diris al vi en ŝia letero de adiaŭ, kiun ŝi lasis sur la tablo kaj kiun vi tiel ofte legis, ke jaroj devas pasi, antaŭ ol ĝi povas fariĝi. Ĉu ne vere?“

Ŝi elprenis la leteron el sia surbrusto, kisis ĝin kaj diris: „Jes!“

„Ke ŝi en la daŭro de tiuj ĉi jaroj, kiel ajn feliĉa ŝi estus, sopiros la tempon, kiam ŝi povos reveni kaj ĉion klarigi; kaj ke ŝi vin petas en espero kaj konfido fari tion ĉi saman. Tio ĉi estas en la letero, ne vere, mia kara?“

„Jes, Alfred!“

„Kaj en ĉiu letero, kiun ŝi skribis de tiu tempo?“

„Ekster la lasta — antaŭ kelkaj monatoj — en kiu ŝi parolis pri vi kaj pri tio, kion vi tiam sciigis kaj kion mi hodiaŭ vespere devas aŭdi.“

Li rigardis la sunon, kiu staris proksime al la horizonto, kaj diris, ke la difinita tempo estas la malleviĝo de la suno!

„Alfred!“ diris Grace kaj metis la manon kore sur lian ŝulton; „estas io en la letero, kion mi neniam diris al vi. Sed hodiaŭ vespere, kara edzo, kiam tiu malleviĝo de la suno alproksimiĝas, kaj nia vivo kun la foriranta tago ŝajnas fariĝi pli solena kaj pli trankvila, mi ne povas teni ĝin sekrete.“

„Kio estas, amata?“

„Kiam Marion foriris de ni, ŝi skribis en tiu letero, ke kiel iam vi konfidis ŝin al mi, ŝi metas vin nun en miajn manojn, Alfred; ŝi jejuris min en la nomo de mia amo al ŝi kaj al vi, ke mi ne forpuŝu la amon, kiun, kiel ŝi scias, vi transportos sur min, kiam la nun ankoraŭ freŝa vundo estos sanigita, sed ke mi ĝin vigligu kaj redonu.“

„Kaj ke vi min denove faru feliĉa kaj kontenta homo, Grace. Ĉu ŝi tion ĉi ne skribis?“

„Ŝi volis min tiel fari benita kaj honorita per via amo!“ estis la respondo de lia edzino, kiam li prenis ŝin en siajn brakojn.

„Aŭskultu min, mia amata!“ li diris — „Ne tiel!“ — kaj kun tiuj ĉi vortoj li kviete metis ŝian kapon sur sian bruston. „Mi scias, kial mi pri tiu ĉi loko en la letero neniam

aŭdis. Mi scias, kial tiam nenia signo de tio ĉi montriĝis en vorto aŭ rigardo. Mi scias, kial Grace, kvankam mia vera amikino, tamen tiel malfacile lasis admoni sin fariĝi mia edzino. Jes, mi konas la netakseblan indon de la koro, kiun mi tenas en miaj brakoj, kaj mi dankas Dion por la multekosta trezoro!“

Ŝi ploris, sed ne el malĝojo, kiam li premis ŝin al sia koro. Post minuto li rigardis malsupren al la infano, kiu sidis apud siaj piedoj kaj ludis kun korbeto plena je floroj, kaj li diris al ĝi: „rigardu, kiel ruĝa kaj ora estas la suno!“

„Alfred,“ diris Grace kaj rapide ekrigardis supren. „La suno malleviĝas. Vi ne forgesis, kion vi devis sciigi min, antaŭ ol ĝi malaperas.“

„Vi sciigos la veron pri la sorto de Marion, mia kara,“ li respondis.

„La tutan veron,“ ŝi varmege petis. „Sen pluaj kaŝoj. Tiel estis la promeso. Ne vere?“

„Tute vere,“ diris la edzo.

„Antaŭ ol la suno sin kaŝos en la tago de naskiĝo de Marion. Kaj vi vidas, Alfred, ĝi baldaŭ sin kaŝos.“

Li metis la brakojn ĉirkaŭ ŝi, rigardis al ŝi firme en la okulojn kaj diris:

„Ne mi devas alporti al vi tiun ĉi sciigon, kara Grace. Ĝi venos de aliaj lipoj.“

„De aliaj lipoj!“ ŝi mallaŭte ripetis.

„Jes. Mi konas vian kuraĝan koron, mi scias, kiel forta vi estas, kaj ke prepara vorto ĉe vi sufiĉas. Vi diris, ke la tempo venis. Ĝi venis. Diru al mi, ke vi estas sufiĉe forta, por elporti surprizon, skuiĝon: kaj la sciigonto atendas antaŭ la pordo.“

„Kia sciigonto?“ ŝi diris. „Kaj kian sciigon li alportas?“

„Ne estas permesite al mi pli diri,“ li respondis kun tiu sama trankvila rigardo. „Ĉu vi pensas, ke vi min komprenas?“

„Mi tremas ĉe la penso,“ ŝi diris.

Malgraŭ lia trankvila rigardo, sur lia vizaĝo estis videbla esprimo, kiu ŝin ektimigis. Denove ŝi kaŝis sian vizaĝon sur lia brusto kaj tremante lin petis atendi ankoraŭ minuton.

„Kuraĝon, mia bona Grace! Se vi havas sufiĉe da forto, la sciigonto atendas antaŭ la pordo. La suno malleviĝas en tiu ĉi tago de naskiĝo de Marion. Kuraĝon, kuraĝon, Grace!“

Ŝi levis la kapon, rigardis lin kaj diris, ke ŝi estas preta. Tiel starante kaj rigardante post li, ŝi estis mirinde simila je Marion en ŝia lasta tempo. Li prenis la infanon kun ŝi. Ŝi vokis ĝin returne — la infano havis la nomon de la perdita fratino — kaj alprenis ĝin al la koro. Sed kiam ŝi denove forlasis la infanon, tiu ĉi rapidis post la patro, kaj Grace restis sola.

Ŝi ne sciis, kion ŝi timis kaj esperis, sed restis starante senmove kaj rigardis al la ombro, tra kiu ili malaperis.

Dio! kio ĝi estas, kio elvenas el la ombro kaj restas sur la sojlo? Tiu ĉi figuro en la blanka vesto, movata de la vespera vento, la kapon ame alpremanante al la brusto de ŝia patro! Ho, Dio! Ĉu tio ĉi estis songa fantomo, kio elŝiris sin el la brakoj de ŝia patro kaj kun ekkrio en sovaĝa malkvieto de amo falis en ŝiajn brakojn?

„Ho, Marion, Marion! Ho, mia fratino! ho mia, kara amata koro! Ho, neesprimebla feliĉo de la revidiĝo!“

Ĝi ne estis songo, ne fantomo fantazia, elvokita de espero kaj timo, sed Marion mem! Tiel ĉarma, tiel feliĉa, tiel ne tuŝita de malĝojo kaj suferoj, tiel belega kaj rava, ke, kiam la malleviĝanta suno brilis sur ŝia levita vizaĝo, ŝi elrigardis kiel anĝelo, kiu benon portante vizitis la teron.

Marion tenis en la brakoj sian fratinnon, kiu falis sur benkon, kaj ŝi kliniĝis super ŝi kaj ridetis tra larmoj kaj metis sin sur la genuojn antaŭ ŝi kaj eĉ unu sekundon ne

povis deturni de ŝi la okulojn. Fine ŝi rompita la silenton, kaj ŝia voĉo sonis klare, mallaŭte kaj dolĉe en harmonio kun la solena silento de la vespero.

„Kiam mi loĝis ankoraŭ sub tiu ĉi amata tegmento, Grace —“

„Ho, kara koro! Nur unu minuton! Ho, Marion, ke mi denove aŭdas vin paroli!“

Ŝi ne povis aŭskulti la amatan voĉon sen profunda, preskaŭ turmenta skuigo.

„Kiam mi loĝis ankoraŭ sub tiu ĉi amata tegmento, Grace, mi lin amis de mia tuta koro. Mi lin amis plej profunde. Mi povus morti por li, kvankam mi estis ankoraŭ tiel juna. Mi neniam rifuzis lian amon en la profundece de mia koro, eĉ ne unu momenton. Ĝi estis al mi pli kara, ol mi povas diri. Kvankam pasis jam longa tempo kaj ĉio fariĝis alia, mi tamen ne povis elporti la penson, ke vi pensus, ke mi lin iam ne fidele amis. Neniam mi amis lin pli multe ol en la tago, kiam li de tie ĉi forveturis. Neniam mi amis lin pli multe, ol en tiu vespero, kiam mi de tie ĉi malaperis.“

Ŝia fratino povis nur rigardi al ŝi en la vizaĝon kaj forte ŝin teni en la brakoj.

„Sed mem ne sciante tion,“ diris Marion kun kvietaj rideto, „li akiris alian koron, ankoraŭ antaŭ ol mi havis koron, por donaci al li. Tiu ĉi koro — via, kara fratino — estis tiel plena je aldoniteco al mi, tiel memofereca kaj nobla, ke ĝi kaŝis sian amon kaj tenis ĝin sekrete de la okuloj de ĉiuj, ekster miaj okuloj — ha, kiaj okuloj estus tiel akritaj de amo kaj dankemeco! — kaj oferis sin por mi. Sed mi konis la profundecon de tiu ĉi koro. Mi konis la batalon, kiun ĝi elportis. Mi sciis, kiel alta kaj netaksebla estis por li la indico de tiu ĉi koro, kiel ajn forte li min amas. Mi sciis, kiom mi ŝuldas al tiu ĉi koro, mi havis ĝian belan ekzemplon ĉiutage antaŭ la okuloj. Kion vi faris por Grace, tion ĉi mi sciis, ke mi povos fari ankaŭ por vi, se mi volos. Mi neniam iris dormi, ne peteginte antaŭe Dion kun larmoj, ke Li donu al mi la forton por tio ĉi. Mi neniam iris dormi sen pensado pri la propraj vortoj de Alfred ĉe la adiaŭdiro, ke ĉiutage en homaj koroj estas farataj venkoj, en komparo kun kiuj tiuj ĉi kampoj de batalo tute perdas sian signifon. Kaj kiam mi ĉiam pli kaj pli pensadis pri la rifuzigoj, kiuj ĉiutage estas renkontataj en la mondo kaj eĉ ne estas rimarkataj, tiam ankaŭ mi sentis, ke mia tento fariĝas al mi kun ĉiu tago pli facila! kaj Li, kiu nun rigardas en nian koron kaj scias, ke nenia guto da malĝojo aŭ doloro sin trovas en la mia, nenio ekster nemiksita feliĉo, Li donis al mi la forton por la decidiĝo fariĝi neniam la edzino de Alfred. Ke li fariĝu mia frato kaj via edzo, se mia agado povus alporti tiun ĉi feliĉan rezulton, sed ke mi neniam (Grace, mi amis lin tiel profunde) estu lia edzino!“

„Ho, Marion! Ho, Marion!“ murmuretis Grace.

„Mi provis ŝajni min indiferenta por li —“ ŝi alpremis la vizaĝon de ŝia fratino al ŝia vango — „sed tio ĉi estis tro malfacila, kaj vi ĉiam estis lia fervora protegantino. Mi provis komuniki al vi mian decidon, sed vi neniam volis min aŭskulti, neniam kompreni. La tempo de lia reveno alproksimiĝadis. Mi sentis, ke mi devas agi, antaŭ ol tiu ĉi ĉiutaga kuneestado renoviĝos. Mi sentis, ke granda doloro en tiu momento ŝparus al ni ĉiuj longajn suferojn. Mi sciis, ke se mi forkuros antaŭ li, fine devas veni tio, kio nun venis kaj kio nin ambaŭ faris tiel feliĉaj, Grace! Mi skribis al la onklino Martha kaj petis ŝin, ke ŝi min akceptu en ŝia domo; mi tiam ne diris al ŝi la tutan veron, sed ŝi plenumis volonte mian peton. Dum mia decido batalis ankoraŭ kun mi mem, kun mia amo al Vi kaj al la patra domo, sinjoro Warden per okazo de malfeliĉo fariĝis por kelka tempo nia domano.“

„Mi tion ĉi en la lasta tempo ifoje timis!“ ekkriis ŝia fratino kaj fariĝis morte, pala. „Vi lin neniam amis kaj edziniĝis el oferemo!“

„Li tiam intencis,“ diris Marion altirante sian fratinnon pli proksime al si, „sekrete forkuri en la eksterlandon. Li skribis al mi, klarigis al mi siajn cirkonstancojn kaj esperojn kaj proponis al mi sian manon. Li diris al mi, ke li rimarkis, ke mi ne ĝoje atendas la revenon de Alfred. Mi pensas, ke li opiniis, ke mia koro ne partoprenas en tiu ĉi ligo, aŭ ke mi lin antaŭe amis, sed nun lin plu ne amas; aŭ ke mi penas kaŝi indiferentecon, dum mi ŝajnis min indiferenta — per unu vorto, mi ĝin ne scias. Sed mi volis, ke Alfred kalkulu min tute perdita por li. Ĉu vi min komprenas, amata fratino?“

Ŝia fratino atente rigardis al ŝi en la vizaĝon. Ŝajnis, ke ŝi sin trovas en necerteco.

„Mi kunevenis kun sinjoro Warden kaj konfidis min al lia honoro; mi diris al li mian sekreton en la vespero antaŭ lia kaj mia forkuro. Li fidele ĝin konservis. Ĉu vi min komprenas, mia amata?“

Grace konfuzite rigardis ĉirkaŭen. Ŝajnis, ke ŝi apenaŭ aŭdas.

„Amata fratino!“ diris Marion, „kolektu viajn pensojn por unu momento: aŭskultu min. Ne rigardu min tiel strange. Estas landoj, kie tiuj, kiuj volas forpremi ribelan pasion aŭ kuraci profundan doloron de sia brusto, retiras sin en eternan solecon kaj disigas sin por eterne de la mondo kaj de ĝiaj sentoj. Se virinoj tion ĉi faras, ili akceptas la nomon, kiu estas al mi tiel kara en vi, kaj nomas sin fratinojn. Sed ekzistas ankaŭ fratinoj, Grace, kiuj sin movas sub la libera ĉielo de Dio kaj en la viva amaso da homoj, kie ili penas, kiom ili povas, fari bonon kaj fari bonon; kaj kun koro ankoraŭ feliĉa, ankoraŭ akceptemaj por feliĉo ili povas diri: la batalo longe pasis, tu venko longe estas akirita. Kaj tia fratino mi estas! Ĉu vi min nun komprenas?“

Ĉiam ankoraŭ la fratino rigide rigardadis Marionon kaj ne respondis.

„Ho, Grace, amata Grace,“ diris Marion kaj ankoraŭ pli kore alpremis sin al la brusto, de kiu ŝi tiel longe estis disigita, „se vi ne estus feliĉa, kiel edzino kaj patrino, se mi ne trovus tie ĉi malgrandan samnomulinon, se Alfred, mia kara frato, ne estus via amanta edzo, kiel do mi tiam trovus la feliĉon, kiu nun apartenas al mi! Kiel mi tiun ĉi domon forlasis, tiel mi revenas. Mia koro konis nian alian amon, mia mano ĉiam ankoraŭ estas libera, mi ĉiam ankoraŭ estas via virga fratino, ne edzinigita, ne promesita; via malnova amanta Marion, en kies koro vi sola loĝas, sen konkurantoj, Grace!“

Ŝi nun ŝin komprenis. La streĉo de ŝia vizaĝo malgrandiĝis; ŝia tuŝiteco sin elrompis per laŭta plorado; kaj kun larmoj ŝi falis al ŝia fratino sur la kolon kaj karesadis ŝin kiel infanon.

Kiam ili denove iom trankviliĝis, ili vidis apud si la doktoron kaj la onklinon Martha, lian fratinnon, kaj Alfredon.

„Tio ĉi estas por mi malbona tago,“ diris la onklino Martha, ridetante tra larmoj, kiam ŝi ĉirkaŭprenis siajn nevinojn; „ĉar dum mi Vin ĉiujn faris feliĉaj, mi perdas amatan filinon; kaj kion Vi povas al mi doni por mia Marion?“

„Konvertitan fraton,“ diris la doktoro.

„Tio ĉi,“ respondis onklino Martha, „estas almenaŭ io en tia malsaga farso, kiel —“

„Mi petas vin,“ diris la doktoro penteme.

„Nu, mi ĝin akceptas,“ respondis la onklino. „Sed mi efektive multe perdas en tio ĉi. Mi ne scias, kio el mi fariĝo sen mia Marion, post tio, ke ni seson da jaroj vivis kune.“

„Vi devos loĝigi ĉe mi,“ diris la doktoro. „Ni certe pli ne malpacados.“

„Aŭ edziniĝi, onklino,“ konsilis Alfred.

„Mi efektive pensas,“ respondis la maljuna sinjorino, „ke estus ne malbone, se mi ĵetus okulon sur Michaelon Warden, kiu, oni diras, revenis, bonigita ee ĉiu rilato. Sed ĉar mi lin konis jam kiel knabon kaj mi tiam ankaŭ jam estis ne tre juna, li eble povos min rifuzi. Tial mi pli volas iri al Marion, kiam ŝi edziniĝos (kio ja ne longe povas daŭri), kaj ĝis tiu tempom restos ĉe mi mem. Kion vi diras al tio ĉi, frato?“

„Mi havas grandan deziron diri, ke ĝi estas tute ridinda mondo, kiu enhavas nenion seriozan,“ diris la doktoro.

„Vi povus prezenti dudek atestojn por tio ĉi, Anthony,“ rimarkis lia fratino, „kaj tamen neniu, se li nin vidus, kredus al vi.“

„Ĝi estas mondo plena je koroj,“ diris la doktoro kaj ĉirkaŭprenis ambaŭ filinojn per unu fojo — ĉar li ne povis disigi la fratinojn unu de la alia: „kaj serioza mondo kun ĉiuj ĝiaj malsaĝaĵoj — eĉ kun unu, kiu estis sufiĉe granda por kovri la tutan teron; mondo, super kiu la suno neniam levigas sen rigardi milojn da sensangaj bataloj, kiuj la suferojn kaj la krimojn de la kampoj de sangaj bataloj iom denove rebonigas; mondo, kiun ni ne devas moki, ĉar ĝi estas plena je sanktaj sekretoj, kaj nur ĝia Kreinto scias, kio kuŝas kaŝita sub la eksteraj de Lia plej modesta similaĵo.“

Mi ne farus al Vi komplezon, se mi per mallerta mano volus analizi la ĝojon de tiu ĉi longe disigita kaj nun denove kunigita familio. Tial ni ne sekvos la doktoron en la rememoro de lia doloro, kiun li sentis post la forkuro de Marion; ni ankaŭ ne rakontos, kiel serioza li trovis la mondon, en kiu profunde radikanta inklino estas la eco de ĉiuj homoj; ankaŭ ni ne rakontos, kiel tia bagatelo, kiel la manko de unu sola malgranda cifero en la granda kalkulo, alprenis lin al la tero. Ankaŭ ne, kiel jam longe iom post iom malkaŝis al li la veron kaj malkovris al li la koron de la memvole sin forpelinta filino kaj alkondukis lin al ŝia brusto.

Ni ankaŭ ne rakontos, kiel Alfred Heathfield en la ĵus pasinta jaro sciigis la veron; kiel Marion lin vidis kaj al li kiel al frato promesis, ke en la vespero de ŝia tago de naskiĝo ŝi al Grace ĉion rakontos per propra buŝo.

„Mi petas pardonon, Doktoro,“ diris sinjoro Snitchey, enrigardante en la ĝardenon, „ĉu estas permesite malhelpi?“

Ne atendante respondon, li aliris rekte al Marion kaj tute ĝoje kisigis al ŝi la manon.

„Se sinjoro Craggs ankoraŭ vivus, mia estimata fraŭlino Marion,“ diris sinjoro Snitchey, „li kun granda intereso vidus la hodiaŭan tagon. Li eble venus al la opinio, ke la vivo al ni ne estas farata tro facila, sinjoro Alfred; ke ĝi ĉiun malgrandan faciligon, kiun ni povas doni al ĝi, bone povus elporti; sed sinjoro Craggs estis homo, kiu lasis sin konvinki. Ŝe li nun estus konvinkebla — sed tio ĉi estas malfortaĵo. Kara edzino — sur tiu ĉi voko la sinjorino aperis en la pordo —“ vi estas inter malnovaj konatoj.“

Dirinte al ili gratulon, sinjorino Snitchey tiris sian edzon flanken.

„Nur por unu momento, sinjoro Snitchey,“ diris la sinjorino. „Mi ne havas la kutimon paroli malbonon pri mortintoj —“

„Ne, kara edzino,“ respondis ŝia edzo.

„Sinjoro Craggs nun —“

„Jes, mia kara, li nun ne vivas,“ diris sinjoro Snitchey.

„Sed mi petas vin, rememoru tiun vesperon de balo,“ daŭrigis lia edzino. „Nur tion ĉi mi vin petas. Se vi ĝin faros, kaj se via memoro ne tute vin forlasas kaj vi estas ne tute senkapa, mi vin petas ligi la hodiaŭan vesperon kunlatiama kaj rememori, kiel mi sur la genuoj vin petegis —“

„Sur la genuoj?“ diris sinjoro Snitchey.

„Jes,“ respondis sinjorino Snitchey kun certeco, — „kaj vi ĝin scias — ke vi vin gardu antaŭ tiu ĉi homo — observu liajn okulojn — kaj nun diru al mi, ĉu mi tiam ne estis prava, kaj ĉu li en tiu tago ne posedis sekretojn, kiujn li ne trovis bone komuniki al vi?“

„Kara edzino,“ murmuretis al ŝi la advokato en la oreilon, „ĉu vi ion rimarkis en miaj okuloj?“

„Ne,“ respondis sinjorino Snitchey akre. „Ne imagu al vi.“

„Ĉar ni en tiu vespero okaze,“ li daŭrigis kaj forte ŝin tenis per la maniko, „ambaŭ posedis sekretojn kaj ambaŭ sciis tion saman. Sekve, edzino, ju pli malmulte vi parolos pri tiu ĉi afero, des pli bone; kaj prenu tion ĉi kiel instruo, por en estonteco rigardi la aferojn kun pli kompata kaj pli saĝa okulo. Fraŭlino Marion, mi alkondukis malnovajn konatojn.“

Clemency, tenante la antaŭtukon antaŭ la okuloj, malrapide eniris, sub la brako de ŝia edzo; tiu ĉi lasta kun plenda vizaĝo, esprimanta la antaŭsenton, ke la kribrilo de muskato estas perdita, se ŝi perdis la kuragon.

„Nu, sinjorino,“ diris la advokato kaj retenis Marionon kiu volis kuri renkonte al la malnova servantino, „kio do mankas al Vi propre?“

„Kio al mi mankas?“ ekkriis Clemency. Sed kiam ŝi nun, mirigita kaj ofendita de la demando kaj ektimigita de laŭta kriego de sinjoro Britain, rigardis supren kaj la bone konatan amatan vizaĝon vidis tiel proksime antaŭ ŝi, ŝi larĝe malfermis la okulojn, ploris ridis, kriis, ĉirkaŭprenis Marionon, tenis ŝin forte, denove ŝin ellasis, falis sur la kolon al sinjoro Snitchey (pro kio sinjorino Snitchey forte indignis), poste al la doktoro, poste al sinjoro Britain kaj fine ĉirkaŭprenis sin mem, ĵetis la antaŭtukon trans la kapon kaj ridis kaj ploris miksite.

Tuj post sinjoro Snitchey unu fremdulo eniris en la ĝardenon kaj restis apud la pordo, ne rimarkata de la aliaj; restis al ili tro malmulte da libera atento, kaj tiu ĉi fremdulo sole kaj tute estis altrita de la ĝoja bruo de Clemency. Ŝajnis, ke li ne volas esti rimarkita, sed staris flanke kun mallevitaj okuloj; kaj lia vizaĝo montris malgajan esprimon (kvankam li cetere estis belfigura sinjoro), kiun la komuna gajeco faris ankoraŭ pli falanta en la okulojn.

Nur onklino Martha lin rimarkis kaj tuj aliris al li kaj parolis kun li. Baldaŭ poste ŝi denove aliris al Marion, kiu kun Grace kaj kun ŝia malgranda samnomulino formis ĉarman grupon, kaj murmuretis al ŝi ion en la oreilon, kio, kiel ŝajnis, tiun ĉi surprizis; sed baldaŭ denove trankviliginte, ŝi alproksimiĝis kun la onklino al la fremdulo kaj komencis interparolon kun li.

„Sinjoro Britain,“ diris la advokato kaj eliris advokate elrigardantan paperon el la poŝo, „mi deziras al Vi feliĉon. Vi estas nun la sola kaj plena proprulo de la libera posedaĵo, kiun Vi ĝis nun havis en farmo kiel koncesiitan drinkejon konatan sub la nomo „Kribrilo de muskato“. Via edzino perdis domon per mia kliento sinjoro Michael Warden kaj ricevas nun novan per li. Mi havos la plezuron en tiuj ĉi tagoj al la elekto peti pri Via voĉo.“

„Ĉu ĝi farus diferencon en la voĉo, se la elpendaĵo estos ŝanĝita, sinjoro?“ demandis Britain.

„Tute ne,“ respondis la advokato.

„En tia okazo,“ diris sinjoro Britain kaj donis al li returne la dokumenton de donaco, „aldonu ankoraŭ la vortojn „kaj fingringo“, kaj mi volas la ambaŭ sentencojn pendigi en la loĝejo anstataŭ la portreto de mia mastrino.“

„Kaj al mi,“ diris voĉo post li — ĝi estis la fremdulo, Michael Warden — „la enhavo de tiu sentenco alportu servon. Sinjoro Heathfield kaj doktoro Jeddler, mi povus al Vi ambaŭ alporti grandan doloron. Ke tio ĉi ne fariĝis, ne estis mia merito. Mi ne volas diri, ke mi je ses jaroj estas pli saĝa aŭ pli bona. Sed en ĉiu okazo mi tiel longe pentis.“

Mi ne havas pretendon je indulga agado de Via flanko. Mi malbonuzis la gastamon de Via domo kaj ekkonis miajn mankojn — kun hontigo, kiun mi neniam forgesis, sed, mi pensas, ankaŭ ne sen utilo — de unu — li rigardis Marionon — kiun mi humile petis pardoni al mi, kiam mi ekkonis sian meriton kaj mian senindecon. Post kelkaj tagoj mi forlasos tiun ĉi lokon por eterne. Mi petas Vin ĉiujn pardoni al mi. Kiel Vi volas, ke la homoj al Vi faru, tiel faru ankaŭ al ili! Forgesu kaj pardonu!¹⁴

La tempo — kiu rakontis al mi la lastan parton de tiu ĉi historio, kaj kiun mi havas la plezuron koni persone de ĉirkaŭ tridek kvin jaroj — sciigis min, malŝate sin apogante sur sian falĉilon, ke Michael Warden neniam forlasis Anglujon kaj sian domon ne vendis, sed malfermis ĝin denove kun konvena gastamo, kaj havis edzinon, li fieron kaj la honoron de la tuta ĉirkaŭaĵo, kun la nomo Marion. Sed ĉar mi rimarkis, ke la tempo iaforte intermiksas faktojn, tial mi efektive ne scias, kiom mi povas kredi al ĝiaj rakontoj.

Fino.

Anoncoj.

33. Chr. Nielsen. Laerebog til det internationale Esperantosprog. (Lernolibro de la lingvo Esperanto. Eldono dana) 25 kop.
34. M. S. Bogdanov. Puen učebnik za svetski ut jezik. (Lernolibro de la lingvo Esperanto. Eldono bulgara) 25 kop.
- (Lernolibro de la lingvo Esperanto. Eldono hispana) 20 kop.
37. A. Grabowski. Kondukanto internacia de l' interparolado kun modeloj de leteroj (en Esperanto) 30 kop.
38. A. Zinovjev. Mejdunarodni jazik „Esperanto“ (la tuta eldono estis senpage dissendita)
39. Fr. Vl. Lorenc. Uplna učebnice mezinarodni reči dra. Esperanta (Lernolibro de la lingvo Esperanto. Eldono bohema) 25 kop.
40. D. Gurevič. Sefer hamilim Esperantis (Vortareto hebrea-esperanta) 20 kop.
41. L. Zamenhof. Vsemirni jazik Esperanto. Polni učebnik s 2 slovarjami (Poŝa lernolibro de la lingvo Esperanto por Rusoj) 10 kop.
42. Wörterbuch der internationalen Esperanto-Sprache. Deutsch-internationaler Teil. Meza vortaro germana-internacia 25 kop.
43. Die Weltsprache Esperanto. Vollständiges Lehrbuch nebst 2 Wörterbüchern (Poŝa lernolibro de la lingvo Esperanto por Germanoj) 10 kop.
44. A. Grabowski. La Nova Jaro, de Boleslaw Prus. Janko Muzikanto, de H. Sienkiewicz (en Esperanto) 20 kop.
45. Ludwig Meier. La Lingvo Internacia Esperanto. Vollständige methodische Grammatik, Formenlehre und Syntax der internationalen Sprache Esperanto 60 kop.
46. V. V. de Maynov. Renaskita Manfred, dramo en tri aktoj, de K. R. (en Esperanto) 25 kop.
47. A. Dombrovski. Lingvo internacia de Dro Esperanto, eldono litova. Mokintuve terptautiskos kalbos Dro Esperanto 15 kop.

Brockhaus' Conversations-Lexikon.

16 Bände von je 64 Bogen Text mit gegen 9000 Abbildungen und Karten
in Holzschnitt, Phototypie, Kupferstich, Lithographie und Farbdruck
auf circa 9000 Tafeln und im Texte, darunter 120 Chromotafeln und 300 Karten und Pläne.

Jeder Band elegant gebunden in Halbfranz mit Lederrücken und Lederecken 10 Mark = 6 Fl. Ö. W. = 13 Frs. 35 Cts.
Auch in 256 Heften zu 50 Pf. = 30 Kr. Ö. W. = 70 Cts. zu beziehen.

Dies älteste und angesehenste Konversations-Lexikon, von dessen erster Auflage der erste Band im Jahre 1796 erschien, erlebt mit seiner vierzehnten Auflage das von einem so bündereichen Werke noch nie erreichte

hundertjährige Jubiläum!

Was Brockhaus' Konversations-Lexikon im Laufe eines Jahrhunderts für die Verbreitung der Bildung geleistet hat, bildet einen Theil der Geschichte dieses Jahrhunderts. Jede Auflage hat das hohe Ziel verfolgt, zur Vermehrung von Wissen und Gesittung beizutragen und darin den Forderungen ihrer Zeit gerecht zu werden.

Auch für die vorliegende 14. Auflage haben Mitarbeiter und Redakteure in vieljähriger systematischer Arbeit den gesamten Wissensstoff der Gegenwart nach einem im voraus bestimmten Plane durchgearbeitet und auf nahezu 100000 Artikel vertheilt, und so eine rechte

Jubiläumsausgabe

des berühmten Werkes geschaffen.

Unter den über 350 Mitarbeitern befinden sich glänzende Vertreter der heutigen Wissenschaft und ihrer Anwendung im Leben. So ist z. B. fast die gesamte Rechtswissenschaft von Praktikern und zwar Mitgliedern des Reichsgerichts, die Militärwissenschaft grösstentheils von Mitgliedern des Grossen Generalstabs, Kriegsministeriums und Ingenieurkorps bearbeitet worden, die gesammte moderne

Technik von hervorragenden Fachautoritäten. Die medizinischen naturwissenschaftlichen, geographischen, geschichtlichen und literaturhistorischen Artikel sind ihrer Bedeutung entsprechend von anerkannten Fachmännern behandelt. Stets ist besondere Rücksicht auf die Verhältnisse im Deutschen Reich, in Oesterreich und der Schweiz genommen. Die Fassung der populären Artikel ist leichtverständlich für alle Schichten des Volkes. Doch wird auch der Fachmann vielfache Belehrung finden. Fremde Stichworte sind mit Aussprachebezeichnung versehen.

Der Text ist gegen die vorhergehende Auflage um einen vollen Band vermehrt worden, indem jeder der 16 Bände 64 Bogen, statt bisher 60 Bogen umfasst.

Die Abbildungen, nach wissenschaftlichen Grundsätzen zusammengestellt und unter Benützung aller Hilfsmittel der graphischen Künste in Holzschnitt, Phototypie, Kupferstich und Lithographie ausgeführt, stehen auf der Höhe neuerer Technik.

Die zahlreichen Chromotafeln sind von einer Naturtreue und künstlerischen Vollendung, die wegen der Höhe der damit verbundenen Kosten in einem für die weitesten Volkskreise bestimmten Werke beispellost ist. Die Karten und Pläne sind nach neuen einheitlichen Gesichtspunkten ausschliesslich für das Konversations-Lexikon hergestellt.

Auf die äussere Ausstattung ist grosse Sorgfalt verwendet durch leserliche grosse Schrift, schönen gleichmässigen Druck, durchaus holzfreies satinirtes Papier und einen dauerhaften und geschmackvollen Einband.